

Kungälv 2024-07-18

Mark- och Miljödomstolen, Vänersborgs Tingsrätt

mmd.vanersborg@dom.se

Klagande

Romesjöns fiskevårdsområdesförening
Gösta Lundén Ordförande. gosta@komrepservice.se
Rishammarvägen 30
442 93 Kungälv

Naturskyddsföreningen i Kungälv
c/o Stig Johannesson stig.johannesson@outlook.com
Munkegärdegatan 355
442 41 Kungälv

Saken

Stoppa jordframställning på fastigheten Stenhålt 1:12 (Sandlid 1:1 och 1:2.) i Kungälvs kommun med hänsyn till att kraven från kontrollprogrammet att minst 4 mätningar jämnt fördelat under året inte uppfyllts någon under hela tiden som är 5 kalenderår enligt gällande kontrollprogram.

Miljöenhetens svar 2023-09-08: Verksamhetsutövaren har tillstånd och vi kan inte stoppa verksamheten. Miljöenheten instämmer i att provtagningstillfällena bör fördelas mer jämnt över året.

Överklagat avgörande:

Diarienummer MOBNM-2023-340, 2023-09-08 Kungälvs kommun. Svar till Romesjöns Fiskevårdsområdesförening och Naturskyddsföreningen i Kungälv gällande synpunkter rörande provtagning av utgående vatten från Sand och trä AB:s verksamhet.

Det är också reglerat att de ska kontrollera att de klarar utsläppsvärdena genom provtagning minst 4 gånger per år. Vi får ta del av de provtagningarna och granskar provtagningsresultaten mm.

Miljöenheten motsätter sig inte att en viss påverkan på sjön kan vara resultat av verksamheten. Vi har dock inte några indikationer på att de överskrider de villkor verksamhetsutövaren har tillstånd till, vilket gör att vi inte har möjlighet att ställa ytterligare krav på det som regleras i tillståndet.

Vi vill överklaga beslutet.

Vi yrkar på

Föreningarna anser att jordframställningen skall stoppas enligt 26 kap. 9 § miljöbalken,

Lakvattnet från verksamheten har sedan år 2000 tydligt påverkar Romesjön negativt. Sedan 2019 gäller ett nytt kontrollprogram som inte uppfylls genom att ingen kontroll görs under sommarperioden samt att mätvärdena får överskridas en gång /år. Detta ger årligen ett tillskott av närsalter som medverkar till syrebrist och fiskens överlevnad.

Föreningarna har i skrivelsen 2023-08 10 (bifogas) begärt i första hand att verksamheten stoppas. I andra hand att provtagningen ökas till 6 provtagningar jämnt fördelade under kalenderåret.

Skälen för vår överklagan är

Föreningarna har fått och sammanställt mätningarna för nu gällande kontrollprogram sedan starten för 5 år sedan.

Kravet klaras inte att minst 4 mätningar per år skall göras, jämnt fördelat över kalenderåret. Kontrollprogram utfärdades 2019-04-17 (villkor 11 nedan).

BREV

Diarienummer
MOBNM-2023-340

Sida
4 av 5

Villkor 11 i tillståndet för verksamheten:

11. Utgående vatten från sedimentationsdammarna får inte överskrida följande halter.

Suspenderande ämnen	50 mg/l
Totalkväve	1,25 mg/l
Totalfosfor	0,05 mg/l
Olja (mätt som oljeindex)	1 mg/l

De angivna värdena ska kontrolleras genom provtagning i utsläppspunkt direkt efter sedimentationsdammarna. Flöde ska mätas i samband med att prov tas ut. Provtagning ska ske minst fyra gånger per år jämnt fördelat över kalenderåret och enligt senaste svenska standard eller likvärdig provtagnings- och analysmetod. Villkoret ska anses uppfyllt även om ett av fyra prov för respektive parameter överstiger begränsningsvärdet.

Efter det att provtagning har skett under minst två år får tillsynsmyndigheten besluta om ändrad provtagningsfrekvens för ett eller flera av ovanstående ämnen, om resultaten visar att överskridanden inte befaras.

Inga mätningar är gjorda 4->8 månader under sommarperioden (högsäsongen), vissa månader gjordes 3 mätningarna okt. resp nov. Med argumentet att inget vatten finns. Verksamhetsområdet är ca. 2 ha och nederbörden skall passera 4 sedimenteringsbassänger innan den via ett rör rinner ut till Väla bäck och Romesjön. I bifogad skrivelse 2023-08-10 har vi sammanställt uppmätta ämnen och nederbördsmängder från SMHI:s Göteborg, vilket visar klart att vatten finns.

Efter domstolsbeslut 2021 M 4626.20 får ingen sand eller berg tas ut. Detta innebär att allt material för jordframställningen måste transporteras och blandas i området.

Bakgrund. (dessa m.fl. dokumenterat finns och kan fås)

Romesjön är klassad som ekologiskt särskilt känslig enl. naturresurslagen och är av regionalt fiskeintresse och en kommunalbadsjö. Sjön är inte försurningsskadad dock är buffertkapaciteten i avtagande. Detta enligt *Vattenöversikt för Kungälv kommun 1996-02-26*. Romesjön har haft ett klarvattenstadium och har efter 2000 övergått till grumligt stadium. Relativt små föroreningar kan få dramatiska förändringar och har här fått hela sjöns ekosystem att kantra. De vattenanalyser som gjorts från bolaget Sand & Träs jordframställning och dess avrinning till sjön tyder på att det har dessa effekter

Redovisning av Romesjöns skador. Skrivelse 2017-02-17 av. Representant för Fiskevårdsföreningen och Direkt berörda markägare, är nu i en ålder av 70-85 år och är uppvuxna vid Romesjön och har följt dess utveckling genom åren.

Romesjön ligger i en ”gryta” som skapats av isblock som skapades av inlandsisens rörelse söder ut. Ingen avsättning från isen kunde då göras i gropen som var fylld med is och på så sätt bildades sjön. Tillrinningsområdet till sjön är inte så stor och avgränsas i Norr, Väster och Söder av berg. I Nordost rinner Väla bäck in och i Syd ost rinner Väla bäck ut, det enda utloppet i sjön. Uppe på grusåsen i öster är Sand & Träs verksamhet med jordframställning belägen som tillkom under senare delen av 1990.

1950 talet. Under denna tid var vattenståndet mycket under det normala. De stränder som inte var bevuxna av vass. Säv och nate hade sandstrand med bredd på 2-10 meter beroende på hur grund stranden var. Sandstränder som var belagda med ren sjösand. I viken där Väla bäck rinner in fanns ett mycke brett bälte av säv som var mycket svårt att forcera med roddbåt som dessa markägare hade. Bäckrensningen som gjordes vart femte år i utloppet, fortsättning av Väla bäck, som skulle göras 1955 inställdes och blev sedermera inte återupptagen. Fiskebeståndet var gott av gädda, abborre, mört och en god tillgång av insjökräfta. Några musslor syntes inte, vi visste inte ännu att dessa fanns.

1950-1970 talet. Inga förändringar, kunde ses eller märkas i eller kring sjön under denna tid. Dock betydande nergång av kräftbeståndet på grund av avsaknad av gömslen som stenhagar och stenbryggor som inte underhållits utan sjunkit ner. Något högre vattenstånd kunde konstateras, men det gick mycket sakta.

1970-1990 talet. Fortfarande inga förändringar, kunde ses eller märkas i eller kring sjön under denna period.

2000 och framåt. Det som märktes först de första åren var att säven minskade, först i viken där Väla bäck rinner ut i sjön, och efter några år helt försvann i hela sjön. Vassen minskade och är nu bara 1/3 kvar. Vattenväxten Nate är även den borta. Algblomningen startade, någon algblomning hade inte förekommit tidigare, Alger bekläder slappt de strandväxter som försöker växa upp. Algblomningen har orsakat total syrebrist på djupare vatten. Musslor finns ej längre på de djupare bottnarna utan befinner sig vid strandkanterna och blir tagna av predatorer som fåglar och mink. Fiskföryngringen har påverkats starkt av den minskade växtligheten på de grundare vatten, växtligheten som skall utgöra fäste för rommen, gömsle för fiskynglen, strandängarna som är den viktiga föryngrings platsen i en sjö. Kräftbeståndet var nu helt borta, provfiske av käfta med ett antal burnätter enligt fiskvårdande myndigheter gav ingen ting. Friluftslivet vid Romesjön har även påverkats som badsjö då man efter bad kan konstatera att kroppen är slemmig av alger. Myggbeståndet har ökat och har nu blivit en riktig plåga, detta beroende av att fiskyngel drastiskt minskat i antal som livnär sig på mygglarver.

Vilka föroreningskällor finns det då i och kring Romesjön.

då tillrinningsområdena runt sjön inte är så stora utan avgränsade med berg

De föroreningskällor som finns och har funnits under dessa år som beskrivits i stycket nedan, är skogen, jordbruken och de enskilda villaavloppen.

Skogen är likvärdig genom det aktuella tidsspannet. Utsläppen lär inte ha ökat.

Jordbruken på gårdarna är Rombacka, Dyröd, Stenhålt och Alekärr. På Rombacka bedrevs traditionellt jordbruk fram till mitten 60 talet, efter detta ligger arealen i vall och ingen konstgödsel använts och utsläppen torde ha minskat. Dyröd och Stenhålt brukas ekologiskt sedan länge och ingen konstgödsel används och utsläppen även här torde ha minskat. Alekärr har ingen avrinning till Romesjön.

Enskilda avlopp som tillkommit under tiden 2000 – 2016 är endast några stycken, mindre än fem, i gengäld har befintliga villaavlopp förbättrats, sammantaget torde det totala utsläppen från dessa minskat.

Tillkommen föroreningskälla. Det finns bara en stor föroreningskälla som tillkommit år 2000 och framåt och det är Sand & Träs verksamhet med jordframställning. Den är stor i både yta, halter av förorening och inte minst mängden av förorening och är därefter orsaken till de stora skador som uppkommit i Romesjön.

En stor känd förorenings källa är Sand & träs jordframställning som kort beskrivs här nedan och vars verksamheten är nu uppe i miljödomstolen som ärende Mål M1676-16. Möjligen kan andra föroreningskällor förekomma men bör vara av betydligt mindre omfattning.

Sedan slutet på 1990 talet har jordframställning pågått på fastigheterna Sandlid 1:1 och 1:2 av Sand & Trä. Det förorenade lakvattnet från jordframställningsområdet som är ca.5000 m2 stort avvattnas idag till några dammar. För att sedan ledas ut i ett rör och vidare till Väla bäck och Romesjön.

Material för jordframställningen innehåller ofta miljöfarliga ämnen och har hanterats i stora volymer och under lång tid ca.16 år. Bl.a. följande material har använts för jordframställningen: slam från reningsverk, hästgödsel, kompost av utländska frukter och trädgårdsavfall, rötslam, och schaktmassor. Årliga maximala volymer är 35 000ton.

Vi har konstaterat att verksamheten har medfört mycket skadlig påverkan av Romesjöns växt och fiskebestånd med de förorenade utsläppen som bolaget gjort mot väster, till Romesjön och dess miljö och även medfört negativ inverkan på yt- och grundvattnet.

Sammanställning av några skrivelser

2000 dömdes företaget Sand & trä av vitesföreläggande (25 000kr) för att blandat in rötslam utan tillstånd

2002 Miljödomstolsmöte 24/10, Kungälv Posten (KP) Här behandlades frågan om rötslam

2002 Grundvatten och Romesjön 27/12 KP artikel, döda fiskar, alg tillväxt

2005 Artikel i KP: sötvattensmusslorna i Romesjön sökte sig upp på grunt vatten, troligen pga syrebrist.

2008 rann brunfärgat vatten från verksamheten via Väla bäck till Romesjön

2008 Krav på åtgärder JO anmälan? 15/2 KP artikel

2008 Brunt vatten till Romesjön 8/2 KP artikel

2017 Sand och Trä AB ./.. Kommunstyrelsen i Kungälv kommun m.fl. et. v.v.
angående tillstånd till fortsatt täkt av berg och grus samt jordframställning på
fastigheterna Sandlid 1:1 och 1:2 i Kungälv kommun

SVEA HOVRÄTT
Rotel 0602
Mark- och miljööverdomstolen

UNDERRÄTTELSE Aktbilaga 22
2017-12-15

Mål nr. M 4293-17	060206
----------------------	--------

Anges vid kontakt med domstolen

2020 BESLUT 2020-10-13 Diarienummer 505-16380-2020,
Överklagande av beslut om godkännande av sortering och bearbetning av täktmaterial på
fastigheten Sandlid 1:1 (numera Stenhålt 1:12) i Kungälv kommun

2023 utförde Medins Havs- och Vattenkonsulter AB undersökningar av vattenkemi, växt- och
djurplankton, vattenväxter och bottenfauna i Romesjön åt Kungälv kommun. Syftet var att
utvärdera sjöns status och eventuell påverkan från bland annat Lysegården Sand och Trä AB,
som hanterar jordmassor i avrinningsområdet. Vilken effekt utsläppen från Lysegården Sand
och Trä AB har nu och har haft tidigare är svårt att säkert bedöma, men tillförsel av
näringsämnen och organiskt material kan ha gynnat nålflagellaten *Gonyosomum semen*,
bidragit till ett minskat siktdjup samt lägre syrenivåer i sjöns bottenvatten.

Bilagor

- BREV Datum 2023-09-08 Diarienummer MOBNM-2023-340
- 2023-08-10 / 2021-03-03 Allvarliga avvikelser av kontrollprogrammets mätvärden
för lakvatten från jordframställningen